Lietas arhīva Nr. A42-01963-23
ECLI:LV:ADRJLTN:2023:1222.A420196323.2.S

Administratīvā rajona tiesa
Liepājas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Liepājā 2023. gada 22. decembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Kristīne Brokane,
piedaloties pieteicējas SIA „LUKS TALSI" pilnvarotajiem pārstāvjiem /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/,
atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvei /pers. D/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „LUKS TALSI" pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora /datums/lēmuma Nr. /numurs/ „Par SIA „LUKS TALSI" sūdzības izskatīšanu" atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Nodokļu nomaksas veicināšanas pārvaldes Piektā algas nodokļu daļa veica pieteicējai SIA „LUKS TALSI" datu atbilstības pārbaudi par 2019. gada decembri, 2020. gada decembri un 2021. gada jūniju, kā rezultātā /datums/pieņēma lēmumu Nr. /numurs/ „Par SIA „LUKS TALSI" datu atbilstības pārbaudes rezultātiem" (ar 2023. gada 21. marta labojumiem), ar kuru pieteicējai papildu nomaksai budžetā aprēķināja 50 547,74 *euro*, no tiem iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk – IIN) 14 771,30 *euro*, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – VSAOI) 24 369,79 *euro* un nokavējuma naudu 11 406,65 *euro*.

Minētajam nepiekritusi, pieteicēja iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu dienesta ģenerāldirektoram, kurš /datums/pieņēma lēmumu Nr. /numurs/ „Par SIA „LUKS TALSI" sūdzības izskatīšanu" (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolēma apstrīdēto lēmumu atstāt negrozītu.

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Tematiskajā pārbaudē konstatēts, ka grāmatvedības reģistros sniegtā informācija nav patiesa, salīdzināma, savlaicīga, saprotama un pilnīga.

[1.1.1] Konstatētas nesakritības 2022. gada 13. jūlijā iesniegtajā konta /numurs/ „Norēķini par prasībām, īstermiņa aizdevums /pers. B/" apgrozījuma pārskatā norādītajā informācijā par 2019. gada septembri – 2020. gada decembri ar tematiskās pārbaudes laikā 2022. gada 3. oktobrī iesniegto konta /numurs/ apgrozījuma pārskatu par attiecīgo periodu. Sākotnēji iesniegtajā konta /numurs/ reģistrā nav atspoguļotas pieteicējas amatpersonas /pers. B/ iemaksātās un izņemtās summas. Pieteicējas grāmatvede /pers. C/ nesakritības nevarēja argumentēti izskaidrot, līdz ar to var secināt, ka informācija ir sagrozīta.

[1.1.2] Izlases veidā izvērtējot kases dokumentus par periodu no 2019. gada 1. septembra līdz 2022. gada 27. septembrim, konstatēts, ka visos kases ieņēmumu un izdevumu orderos nav norādīti obligātie rekvizīti, kas liecina par grāmatvedības pirmdokumentu un reģistru formālu sagatavošanu un normatīvo aktu neievērošanu.

[1.1.3] Neatbilstības konstatētas arī transportlīdzekļu iegādes un realizācijas dokumentos.

[1.1.3.1] 2022. gada 26. augustā pieteicēja no fiziskas personas par 5200 *euro* iegādājās automašīnu; 27. augustā persona apliecināja atlīdzības saņemšanu, tomēr pārbaudē dokuments par naudas izmaksu netika uzrādīts. Grāmatvede mutiski paskaidroja, ka saskaņā ar grāmatvedības uzskaites datiem nauda nav izmaksāta, savukārt pieteicējas amatpersona skaidroja, ka 2022. gada 26. augustā viņš pieteicējai aizdeva 5200 *euro*, jo kasē naudas nebija. Piešķirtais aizdevums netika iegrāmatots, kas ļauj secināt, ka visi darījumi netiek iegrāmatoti un naudas līdzekļi nav izsekojami.

[1.1.3.2] Nav iesniegti arī samaksu apliecinoši dokumenti par automašīnu iegādi no Vācijas. Pieteicējas amatpersonas skaidrotais par grāmatvedes neinformēšanu, skaidrās naudas pārvadājumiem uz Vāciju lielos apmēros liecina, ka darījumi nav izsekojami un grāmatvedības sniegtā informācija nav patiesa. No grāmatvedības reģistriem konstatējams, ka konkrētos datumos pieteicējas amatpersonai kā avansa norēķinu personai (konts /numurs/) tika izsniegta nauda, pamatojumā norādot saimnieciskos izdevumus kasē vai konta papildināšanu bankā; nauda daļēji izlietota vai ieskaitīta atpakaļ kontā, tomēr daļa naudas palika pieteicējas amatpersonas rīcībā.

[1.1.3.3] Izlases veidā salīdzinot automašīnu iepirkšanas un pārdošanas reģistrus par 2013.-2019. gadu ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas datubāzi, konstatēts, ka Vācijā iegādātās automašīnas pārdotas Latvijā tajā pašā vai nākamajā gadā pēc iegādes, līdz ar to kritiski vērtējams pieteicējas amtpersonas teiktais, kā arī grāmatvedības reģistros norādītais par norēķinu veikšanu par Vācijā iegādātajām automašīnām pēc to pārdošanas, turklāt pēc vairākiem gadiem. Maz ticams, ka automašīnu tirgotājs šādiem norēķiniem piekristu.

[1.1.3.4] Tā kā nav iesniegti dokumenti par skaidras naudas samaksu automašīnu īpašniekiem Vācijā, ieraksti grāmatvedības reģistros (kontā /numuri/) nav pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem, līdz ar to pieteicēja nepamatoti samazināja pieteicējas amatpersonai izsniegto avansu summu par it kā norēķiniem par iegādātajām automašīnām.

[1.2] 2022. gada 27. decembrī dienests informēja pieteicēju, ka tās darba devēja ziņojumos norādītā informācija par pieteicējas amatpersonas darba algas apmēru neatbilst tematiskajā pārbaudē konstatētajam ienākumam, kas jāapliek ar nodokļiem, līdz ar to pieteicēja tika aicināta līdz 2023. gada 30. janvārim iesniegt darba devēja ziņojumu precizējumus par 2019. gada decembri, 2020. gada decembri un 2021. gada jūniju, kā arī iemaksāt valsts budžetā papildu aprēķinātās VSAOI un IIN vai iesniegt pamatotu skaidrojumu. Pieteicēja paskaidroja, ka nav pamata precizēt darba devēja ziņojumus, jo pieteicējas amatpersonai izsniegtās naudas summas ir 2013. gada aizdevuma atdošana, nevis papildu darba alga. Lai gan pieteicējas gada pārskatā ir norāde par aizņēmumu no īpašnieka, aizņēmuma uzrādīšana bilancē bez pierādījumiem par aizdošanu un iemaksu pieteicējas kasē vai norēķinu kontā neapliecina aizdevuma faktisku esību. Vienlaikus nav strīda par to, ka pieteicējas amatpersona 2020. un 2021. gadā ir aizdevusi pieteicējai naudu, to ieskaitot pieteicējas norēķinu kontos. Minētais neietekmē aprēķinātos nodokļu maksājumus. Savukārt grāmatvedes skaidrotais, ka pieteicēja palika parādā pieteicējas amatpersonai, jo automašīnu pārdevējiem maksāts no aizdotās naudas, ir pretrunā grāmatvedības reģistros

norādītajam par samaksu pēc pārdošanas. Tas neatbilst arī pieteicējas gada pārskatā norādītajam, saskaņā ar ko 2013. gada bilancē pieteicējas aizņēmums uz gada sākumu uzrādīts 180 000 Ls, bet uz gada beigām 168 673 Ls, 2014. gada pārskatā aizņēmums uz gada sākumu un beigām ir 240 000 *euro* (168 000 Ls), 2015. gadā kredīta atlikums ir 240 000 *euro*, bet 2016., 2017. un 2018. gadā 237 000 *euro*. Tādējādi informācija par aizdevuma izsniegšanu, tā apmēru konkrētajā taksācijas periodā un tā apmēra norādīšanu bilancē nav izsekojama un ir pretrunīga. Šādos apstākļos nevar konstatēt, ka pieteicējas amatpersonai izsniegtā un attiecīgajos datumos bez attaisnojuma dokumentiem iegrāmatotā naudas summa ir uzskatāma par aizdevuma atdošanu, kas nav apliekama ar IIN.

[1.3] Atbilstoši dienesta izstrādātajam metodiskajam materiālam „Par īpašā PVN režīma piemērošanu lietotajiem automobiļiem", ja Latvijā reģistrēts pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātājs (pieteicēja) iegādājas lietotu automobili no Eiropas Savienības teritorijā nereģistrēta PVN maksātāja vai reģistrēta PVN maksātāja (tirgotāja), kurš tā piegādei piemērojis īpašo PVN piemērošanas režīmu saskaņā ar Eiropas Savienības dalībvalsts tiesību aktiem, tad automobiļa iegādātājs (pieteicēja) iegādi taksācijas perioda PVN deklarācijā neuzrāda. Tomēr saskaņā ar pieteicējas AS „Swedbank" konta pārskatu kā darījumu partneris norādīts „Autotirgus Vācijā", nevis konkrēts darījumu partneris.

[1.4] Pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. panta 5.[1] daļu, par labu budžetam piedzenama starpība starp pieteicējas deklarēto un datu atbilstības pārbaudes rezultātā precizēto summu un nokavējuma nauda likuma „Par nodokļiem un nodevām" 29. panta otrajā daļā noteiktajā apmērā par periodu no konkrētā nodokļa maksāšanas termiņa līdz datu atbilstības pārbaudes uzsākšanas dienai. Līdz ar to pieteicējas amatpersonai izsniegtās un bez attaisnojuma dokumentiem iegrāmatotās naudas summas, proti, 2019. gada 31. decembrī 73 100 *euro*, 2020. gada 29. decembrī 15 500 *euro* un 2021. gada 30. jūnijā 33 000 *euro*, par kurām pieteicējas amatpersonai tika samazināta izsniegto avansu summa un kuras palika viņa rīcībā, ir pielīdzināmas algota darba ienākumam un ir apliekamas ar IIN un VSAOI. Savukārt papildus aprēķinātajām VSAOI un IIN par 2019. gada decembri ir iestājies noilgums.

[2] 2023. gada 2. augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Dienests nav iedziļinājies pieteicējas specifiskās saimnieciskās darbības būtībā, pieejot lietai formāli. Pieteicēja grāmatojumus veica pēc avansa norēķina principa, proti, pieteicējas amatpersona transportlīdzekļus iegādājās par saviem līdzekļiem, tad tos nodeva pieteicējai, par preci norēķinoties un darījumus iegrāmatojot kā avansa norēķinus. Dienests neņem vērā arī to, ka darījumi notikuši citā valstī, kas nozīmē, ka pieteicēja ņēma vērā tās valsts normatīvo regulējumu, un skaidrā naudā. Automašīnas atvešana uz Latviju un nodošana pieteicējai apstiprina, ka darījums ir noticis. Pirkuma līgumos norādītās summas tika iegrāmatotas. No 2019. gada 30. decembra avansa norēķina konstatējams, ka pieteicējas amatpersonai atdota nauda 73 100 *euro* par 2019. gadā iegādātajām automašīnām. No 2020. gada 29. decembra avansa norēķina konstatējams, ka 2020. gadā pieteicējas amatpersonai atdota nauda 15 500 *euro* par 2020. gadā iegādātajām automašīnām. No 2021. gada avansa norēķina konstatējams, ka pieteicējas amatpersonai atdota nauda 33 000 *euro* par 2014. gadā iegādātajām automašīnām. Nav pamatoti minētās summas pielīdzināt algota darba ienākumam. Pieteicējas amatpersona sniedza pieteicējai finansiālu atbalstu, nevis guva ienākumus. Pieteicējas iesniegtie dokumenti minēto apliecina. Savukārt starp pieteicēju un pieteicējas amatpersonu noslēgtos savstarpējos norēķinu aktus par prasījumu un summu savstarpēju dzēšanu dienests nav lūdzis iesniegt, līdz ar to nav saprotams, kā dienests secinājis, ka tie nepastāv.

[2.2] Lietoto automašīnu pārdošanas nozare ir specifiska, tajā praktiski nav iespējamas strādāt ar pārskaitījumiem. Iepērkot automašīnas ārvalstīs, norēķini tiek veikti skaidrā naudā, pretī saņemot tikai pirkuma līgumus, līdz ar to cita veida dokumenti, kas apliecina samaksu, pieteicējas rīcībā nemaz nevar būt. Pieteicēja nevar piespiest vācu uzņēmējus norēķināties citādi. Tādēļ pieteicēja kārto automašīnu iepirkšanas un pārdošanas reģistru, kurā norāda visu informāciju par notikušajiem darījumiem. Dienests nav salīdzinājis grāmatojumus. Turklāt ir vispārzināms, ka ārvalsts autoparkā automašīna tiek iegādāta no starpnieka – autoparka –, pirkuma līgumā tiek norādīti fiziskās personas dati, bet norēķini tiek veikti ar starpnieku, kas tālāk norēķinās ar attiecīgo fizisko personu.

[2.3] Pieteicējas paskaidrotais par tematiskajā pārbaudē konstatēto nav ņemts vērā.

[2.3.1] Tematiskajai pārbaudei iesniegtajā konta /numurs/ pārskatā bija ieraksts bez nosaukuma par 14 650 *euro*, kā arī ieraksts „Sabiedrība" par 15 400 *euro*. Tos pārbaudot, pieteicēja kopējo summu 30 050 *euro* attiecināja uz pieteicējas amatpersonu, līdz ar to, iesniedzot /numurs/ konta pārskatu 2022. gada 22. novembrī, atlikums par norēķiniem ar partneri „Autotirgus Vācija" bija 320 160 *euro*, bet atlikums ar pieteicējas amatpersonu 249 650 *euro*. Kases izdevumu orderī kļūdaini norādītie 10 000 *euro* bija izmaksāti pieteicējas amatpersonai par norēķiniem ar Autotirgu Vācijā. Veicot labojumus, mainījās nevis kopsumma, bet atlikumu apmērs Autotirgum Vācijā un pieteicējas amatpersonai.

[2.3.2] Tā kā norēķini tiek veikti gan skaidrā naudā, gan ar pārskaitījumu, 2022. gada 22. novembrī iesniegtās virsgrāmatas dati un /numurs/ konta „Norēķini ar partneriem" pārskats par 2019. gadu atšķiras, proti, pieteicējas amatpersona 2019. gadā skaidrā naudā privātpersonām par pieteicējas vārdā iegādātajām automašīnām ir samaksājusi 205 590 *euro*, bet skaidrās un bezskaidrās naudas norēķinu kopsumma ir 225 990 *euro*.

[2.3.3] Lietotu preču iepirkuma cenu pieteicēja neuzskaita operāciju kontos un ieņēmumos, bet pielīdzina komisijas preču tirdzniecībai – izmaksās. Lai nepamatoti nepalielinātu apgrozījumu ar summām, kas neattiecas uz nodokļu aprēķiniem, šīs izmaksas tiek iegrāmatotas kontā „prece" vai no konta „prece". Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās ietilpst tikai automašīnu piegādes izdevumi un ar PVN apliekamo lietoto automašīnu iegādes izdevumi.

[2.3.4] Virsgrāmatas izvērsums kontam /numurs/, kontam /numurs/ un „Norēķini ar partneriem" kontam /numurs/ par 2019. gadu pierāda, ka pieteicējas vārdā ir iegādātas automašīnas un tam bija nepieciešams finansējums. Grāmatvede darījumus kontēja /numurs/ kontā (ES iegādātās automašīnas), jo tā bija ērtāk sekot līdzi naudas (parāda) atlikumam. Debetā /numurs/ kontā kontējās pieteicējas amatpersonas izlietotā nauda vai arī no pieteicējas norēķinu konta pārskaitītā summa piegādātājam – konts /numurs/.

[2.4] Tā kā pieteicēja bija un joprojām ir parādā pieteicējas amatpersonai, pieteicēja avansa norēķinus var pārkvalificēt par aizdevuma piešķiršanu no pieteicējas amatpersonas un atmaksu tai, bet attiecīgās naudas summas nevar uzskatīt par pieteicējas amatpersonas apliekamo ienākumu. No saņemtās naudas pieteicējas amatpersonai bija jānorēķinās arī ar personām, no kurām viņš bija saņēmis aizdevumus pieteicējas saimnieciskās darbības attīstībai.

[2.5] No Lēmuma pieteicēja nav guvusi atbildes uz jautājumiem, pēc kāda normatīvā regulējuma jāvadās valstī, kurā slēgts darījums; par kādiem naudas līdzekļiem pieteicēja varēja iegādāties automašīnas, ja no gada pārskatiem redzams, ka naudas līdzekļu pieteicējai nav; vai no grāmatvedības reģistriem ir izsekojams, ka pieteicēja ir parādā pieteicējas amatpersonai; vai pieteicējas amatpersona ir uzskatāma par pieteicējas kreditoru; kas dienesta ieskatā ir uzskatāms par kreditoru; vai dienests ļautu pieteicējai labot kļūdas, veicot pārgrāmatojumus – pieteicējas amatpersona atdotu saņemtos naudas līdzekļus kasē un tie tiktu iegrāmatoti kā aizdevuma atdošana.

[3] Dienests tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādīto, papildus norādot, ka ir vērtēti visi iegūtie pierādījumi, paskaidrojumi un apstākļi, pamatoti secinot, ka pieteicējas sniegtā informācija neatbilst grāmatvedības uzskaites sniegtajiem datiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji pieteikumu uzturēja, savukārt dienesta pārstāve pieteikumu neatzina.

2023. gada 6. decembra tiesas sēdē liecību sniedza /pers. H/.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[6] Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 8. panta pirmā daļa noteic, ka maksātāja gada apliekamo ienākumu veido ienākumi, par kuriem ir jāmaksā algas nodoklis atbilstoši šā panta otrajai, ceturtajai un piektajai daļai, un pārējie šā panta trešajā daļā minētie ienākumi. Atbilstoši panta otrajai daļai pie ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā algas nodoklis, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem tiek pieskaitīta darba alga, prēmijas, vienreizēja un sistemātiska atlīdzība un citi ienākumi, ko darbinieks saņem uz pašreizējo vai iepriekšējo darba attiecību pamata komercsabiedrībās, kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas komercsabiedrībās, Eiropas kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas ekonomisko interešu grupās, valsts un pašvaldību iestādēs, biedrībās, nodibinājumos, individuālajos uzņēmumos, zemnieku vai zvejnieku saimniecībās, organizācijās un no fiziskajām personām (arī individuālā komersanta), kā arī atlīdzība par valsts dienesta pienākumu izpildi un ienākumi no cita darba līguma izpildes.

Atbilstoši dienesta konstatētajam, pieteicējas grāmatvedības uzskaites reģistros veikti grāmatojumi konta /numurs/ „Norēķini par ES iepirktām automašīnām" debetā un konta /numurs/ „Norēķini par prasībām, īstermiņa aizdevums /pers. B/" kredītā 2019. gada 31. decembrī par 73 100 *euro* (*lietas 3. sējuma 12.-13. lapa, 1. sējuma 209.-213. lapa*); 2020. gada 29. decembrī par 15 500 *euro* (*lietas 1. sējuma 244.-249., 214.-227. lapa*); 2021. gada 30. jūnijā par 33 000 *euro* (*lietas 3. sējuma 230.-237. lapa, 1. sējuma 229.-239. lapa*).

Tomēr, kā norāda dienests, pieteicēja tematiskajai pārbaudei, kas veikta par 2019. gada decembri, 2020. gada decembri un 2021. gada jūniju, nav iesniegusi dokumentus, kas apliecina, ka pieteicējas amatpersona automašīnu īpašniekiem Vācijā būtu veikusi samaksu par iegādātajām automašīnām.

Šādos apstākļos dienests secinājis, ka pieteicējas amatpersonai izsniegtā un bez attaisnojuma dokumentiem iegrāmatotā naudas summa 121 600 *euro* ir pielīdzināma algota darba ienākumiem, kas ir apliekami ar IIN un no kā veicamas VSAOI.

Līdz ar to lietā pastāv strīds par to, vai dienests pamatoti pieteicējas amatpersonai izsniegtās naudas summas 121 600 *euro* ir pielīdzinājis algota darba ienākumiem, papildus aprēķinot IIN un VSAOI.

[7] Tā kā pieteicējas amatpersona apgalvo, ka pieteicējai nebija naudas līdzekļu, par ko iegādāties automašīnas, un tieši tāpēc pieteicējas amatpersona tās iegādājusies par saviem līdzekļiem, kurus aizdevusi pieteicējai, un šo aizdevumu pieteicēja pakāpeniski ir atmaksājusi pieteicējas amatpersonai, tiesa vispirms pārbaudīs, vai šāds aizdevums ir pierādīts.

[7.1] Pieteicēja dienestam iesniegusi 2013. gada 8. oktobra aizdevuma līgumu (*lietas 2. sējuma 18.-19. lapa*), saskaņā ar kuru pieteicējas amatpersona no saviem personīgajiem līdzekļiem, kuri tās rīcībā ir no mātes un mātes māsas saņemtajiem dāvinājumiem un no citu personu saņemtajiem aizdevumiem, aizdod pieteicējai 100 000 latus. Līgumā norādīts, ka aizdevums tiek piešķirts pieteicējas apgrozāmo līdzekļu papildināšanai saimnieciskās darbības veikšanai, tajā skaitā transportlīdzekļu iegādei. Attiecībā uz aizdevuma izsniegšanas kārtību norādīts, ka pieteicējas amatpersona izsniedz aizdevumu pieteicējai, pārskaitot to uz pieteicējas norādīto norēķinu kontu desmit darba dienu laikā no pieteicējas pieprasījuma vai izsniedzot skaidrā naudā konkrēto aizdevuma daļu tādā apmērā un termiņos, kā pieteicēja to norāda. Savukārt attiecībā uz aizdevuma atmaksu līgumā norādīts, ka pieteicēja atdod saņemto aizdevumu pēc savām finansiālajām iespējām, ieskaitot aizdevumu pieteicējas amatpersonas norēķinu kontā vai izmaksājot to skaidrā naudā no pieteicējas kases. Pieteicējai ir tiesības aizdevumu atdot pa daļām.

Kā noskaidrots tiesas sēdē, tad pieteicējas grāmatvede par šādu aizdevumu sākotnēji nav bijusi informēta, pēc tam gan pieteicējas amatpersona par to informējusi un grāmatvedei nav bijušas šaubas, ka pieteicējas amatpersonas rīcībā ir bijuši naudas līdzekļi, ko aizdot pieteicējai. Tomēr grāmatvedībā šāds aizdevums nav fiksēts, nav konstatējams, ka šāda summa būtu iemaksāta pieteicējas norēķinu kontā vai kasē ne vienā reizē, ne pa daļām.

2022. gada 1. novembra paskaidrojumā dienestam grāmatvede norādījusi, ka 2014. gadā pieteicējas amatpersona, cenšoties uzlabot pieteicējas finansiālo situāciju, aizņēmās naudu, ko ieguldīt preču iegādē. Secīgi Vācijā par aizņemto naudu tika iegādātas automašīnas, par kurām pieteicēja palika pieteicējas amatpersonai parādā. 2014. gada 31. decembrī parāda apmērs bija 96 150 lati. Virsgrāmatā kontā /numurs/ kredītā grāmatoti visi iegādes dokumenti par Vācijā iegādātajām automašīnām, bet debetā – apmaksa. Atmaksa bija iespējama, sākot ar 2019. gadu, kad pieteicējas finansiālā situācija uzlabojās un bija naudas līdzekļi, ko pieteicējas amatpersona varēja atgūt (*lietas 2. sējuma 6. lapa*).

No grāmatvedes paskaidrojumiem dienestam varētu secināt, ka 2014. gada beigās pieteicējas amatpersona pieteicējai jau bija izsniegusi gandrīz visu aizdevuma summu, taču nav nekādu dokumentu, kas šādu faktu apstiprinātu. Turklāt nav konstatējams, ka aizdevuma nodošanai būtu ievērota tā kārtība, kāda atrunāta aizdevuma līgumā.

[7.2] Pat ja tiktu pieņemts, ka šāds aizdevums pieteicējai no pieteicējas amatpersonas tiešām ir bijis, tikai sākotnēji nav korekti iegrāmatots, būtu jābūt pilnīgai pārliecībai, ka šādi naudas līdzekļi, ko nodot pieteicējai, pieteicējas amatpersonas rīcībā bija un ka tiem ir legāla izcelsme. Konkrētajā gadījumā tiesai šāda pārliecība lietā nav radusies turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[7.2.1] 2022. gada 29. augusta paskaidrojumā dienestam pieteicējas amatpersona norādīja, ka pēc uzņēmuma darbības atsākšanās viņš devās uz Vāciju pie zināmiem auto tirgotājiem, lai sarunātu mašīnas pārdošanai. Naudas nebija, tāpēc vienojās par samaksu pēc automašīnu pārdošanas. Pēc tam, katru reizi braucot uz Vāciju, veda naudu, jo pārdevēji negrib norēķināties ar bankas starpniecību un kontus nedod. Grāmatvede par minēto sākotnēji nebija informēta (*lietas 2. sējuma 2. lapa*).

Savukārt 2022. gada 31. oktobra paskaidrojumā pieteicējas amatpersona norādīja, ka pirms desmit gadiem pieteicējai veiktā audita rezultātā pieteicējai bija liels uzrēķins, bloķēti konti, tomēr lēnām pieteicējas darbība tika atsākta. Pieteicējas amatpersonas māte pārdeva nekustamos īpašumus, iegūto naudu pieteicējas amatpersona caur dēla AS „Swedbank" kontu izmantoja pieteicējas vajadzībām, tostarp pērkot automašīnas Vācijā. Savukārt 2014. gadā pieteicējas amatpersona vērsās pie sievas krustmātes, kura iedeva naudu, par ko uzreiz tika iegādātas diezgan daudzas automašīnas. Grāmatvedi par naudas izcelsmi pieteicējas amatpersona nevēlējās uzreiz informēt, jo bija maksātnespējas process un konti bija bloķēti. Vēlāk, tiklīdz pieteicējai parādījās peļņa, pieteicējas amatpersona to paņēma atpakaļ, lai pirktu automašīnas, kā arī atdotu sievas krustmātei. Var uzskatīt, ka pieteicējas amatpersona šādi atguva pieteicējai aizdoto naudu. Kopš 2020. gada Vācijā automašīnas vairs netika iegādātas no privātpersonām, bet izsolē, kur jāmaksā avansā un tad jāgaida, kad atvedīs (*lietas 2. sējuma 212. lapa*).

2013. gada 8. oktobra aizdevuma līgumā ir norādīts, ka pieteicējai aizdotie naudas līdzekļi pieteicējas amatpersonas rīcībā ir no mātes un mātes māsas dāvinājuma un citu personu aizdevuma. Lietā ir divi dāvinājuma līgumi, atbilstoši kuriem pieteicējas māte /pers. J/ 2013. gada 2. septembrī uzdāvina pieteicējas amatpersonai 30 000 latus un pieteicējas amatpersonas atbilstoši tiesas sēdē skaidrotajam mātes māsīca /pers. I/ (*dāvinājuma līgumā norādīta māte, aizdevuma līgumā – mātes māsa*, tiesas piezīme) 2013. gada 6. septembrī uzdāvina 50 000 latus (*lietas 2. sējuma 15.,*

16. lapa).

Lūdzot skaidrot pieteicējas mātes un pieteicējas mātes māsīcas rīcībā esošo naudas summu izcelsmi, pieteicēja 2023. gada 22. novembrī tiesā ir iesniegusi rakstveida skaidrojumu (*lietas 3. sējuma 67.-68. lapa*), kurā ir norādīts, ka /pers. I/ strādāja Patērētāju tiesību biedrībā par /amats/ un viņa saņēma ļoti labu atalgojumu, turklāt viņa bija ieguvusi politiski represētās personas statusu, tāpēc viņai pienācās arī dažādi atvieglojumi, piemēram, viņa varēja sabiedrisko transportu izmantot par brīvu, represētajām personām ik gadu tika izmaksātas kompensācijas. Politiski represētās personas statuss bija arī par pamatu tam, ka /pers. I/ saņēma lielu pensiju. /pers. I/ piederēja nekustamais īpašums – dzīvoklis Nr. /numurs/, kas atradās /adrese/, kadastra numurs /numurs A/. Minēto nekustamo īpašumu /pers. I/ 2010. gada 8. oktobrī atsavināja /pers. H/ par 6000 latiem. /pers. I/ ar savu vīru /pers. I/ dzīvoja taupīgi, bērnu viņiem nebija. /pers. I/, piedzīvojot Otro Pasaules karu, pēc tam, strādājot darbā un vēlāk saņemot pensiju un turpinot strādāt, ir spējusi izveidot uzkrājumu, kas pārsniedza 50 000 latus.

Pieteicēja ir lūgusi tiesu izprasīt informāciju no bankām, lai saņemtu apstiprinājumu, ka /pers. I/ bija norēķinu konti bankās un ka 2013. gadā viņa ir lielu naudas summu no latiem mainījusi uz *euro*. Tā kā /pers. I/ it kā veiktais dāvinājums pieteicējas amatpersonai ir veikts latos, tad tiesa neuzskata, ka informācijai, ka /pers. I/ kādu naudas summu pēc tam mainījusi no latiem uz *euro*, ir nozīme šajā lietā.

Savukārt attiecībā par pieteicējas amatpersonas mātes rīcībā esošajiem naudas līdzekļiem pieteicēja norādījusi, ka pieteicējas amatpersonas māte visu savu dzīvi ir nodarbojusies ar lauksaimniecību – audzēja liellopus un cūkas, ko tālāk nodeva gaļas kombinātiem un pārdeva fiziskām personām. /pers. J/ turēja arī govis un pienu realizēja, audzēja dārzeņus un ogas, ko pārdeva. /pers. J/ bija ļoti taupīga, tāpēc spēja izveidot uzkrājumu 30 000 lati. Papildus norādīts, ka arī no cirsmas tiesību realizēšanas 2002. gadā un 2005. gadā /pers. J/ bija saņēmusi naudas līdzekļus. Pieteicēja iesniegusi tiesai 2002. un 2005. gada apliecinājumus koku ciršanai kopšanas cirtei un sanitārās izlases cirtei 1,1 ha platībā, taču tas pats par sevi nepierāda naudas līdzekļu esību, ko /pers. J/ varēja 2013. gadā uzdāvināt pieteicējas amatpersonai.

Papildus tiesas sēdē tika skaidrots, ka /pers. J/ visus uzkrājumus veikusi skaidrā naudā.

[7.2.2] Tiesai nav izprotams, kāpēc pieteicējas amatpersona par veikto aizdevumu pieteicējai nebija sākotnēji informējusi grāmatvedi. Tāpat tiesai nav saprotams, kāpēc sākotnēji sniegtajos paskaidrojumos dienestam pieteicējas amatpersona ir apgalvojusi, ka automašīnas Vācijā tika nodotas ar pēcapmaksu, savukārt pēc tam jau skaidrots, ka pieteicējas amatpersonai bija ievērojama apmēra skaidras naudas līdzekļi, turklāt situācijā, kad, kā tika skaidrots tiesas sēdē, pieteicējas amatpersonai bija maksātnespējas process.

Tiesa neuzskata, ka tikai ar pieteicējas paskaidrojumiem konkrētajā lietā ir pierādīti pieteicējas amatpersonas mātes un mātes māsīcas uzkrājumu esība un šo uzkrājumu uzdāvināšana pieteicējas amatpersonai.

Ja personām šādi uzkrājumi skaidrā naudā bija, tad šo personu pienākums saskaņā ar Fizisko personu mantiskā stāvokļa un nedeklarēto ienākumu deklarēšanas likumu bija 2012. gadā iesniegt dienestā deklarāciju. Saskaņā ar minētā likuma 2. panta pirmās daļas 1. punktu un 3. panta pirmās daļas 8. punktu šāds pienākums 2012. gadā bija gan /pers. J/, gan /pers. I/, jo abu personu skaidrās naudas uzkrājumi atbilstoši pieteicējas norādītajam Latvijā pārsniedza 10 000 latus. Protams, ka tas vien, ka šāda deklarācija netika iesniegta, nepierāda, ka šādu uzkrājumu personām nebija, tomēr jāņem vērā, ka lietā nav citu ticamu pierādījumu, ka abas personas tiešām varēja uzkrāt tik ievērojamus naudas līdzekļus. Savukārt pieteicējas amatpersonas paskaidrotais, ka viņš nevarēja nekur oficiāli uzrādīt šādus dāvinājumus, jo viņam bija maksātnespējas process, liecina par naudas līdzekļu slēpšanu un negodprātīgu rīcību.

Tiesas sēdē 2023. gada 6. decembrī pēc pieteicējas lūguma tika uzklausīta arī lieciniece /pers. H/, kas apstiprināja pieteicējas amatpersonas sniegtos paskaidrojumus par to, ka pieteicējas amatpersona saņēma dāvinājumus gan no savas mātes, gan mātes māsīcas. Tomēr, ņemot vērā, ka lieciniece ir pieteicējas amatpersonas bijusī laulātā, ar kuru kopdzīve šobrīd tiek turpināta, turklāt no 2004. gada 26. jūlija līdz 2015. gada 1. aprīlim, proti, arī laikā, kad pieteicējas amatpersona it kā aizdevusi naudu pieteicējai, bija pieteicējas valdes locekle, tiesa uzskata, ka lieciniece ir ieinteresēta lietas iznākumā, tāpēc nepiešķir viņas liecībām būtisku nozīmi, jo nav citu ticamu pierādījumu.

[7.2.3] Ir loģiski pieņemams, ka kaut kādi naudas līdzekļi pieteicējas amatpersonas rīcībā bija, lai varētu iegādāties automašīnas tālākai pārdošanai, taču šādi līdzekļi nav konstatējami pieteicējas grāmatvedības uzskaitē. Tiesa nevar ar spriedumu pēc desmit gadiem atzīt nezināmas izcelsmes naudas līdzekļu esību pieteicējas rīcībā, tādējādi legalizējot to izcelsmi. Tiesa piekrīt dienestam, ka aizņēmuma uzrādīšana tikai bilancē bez ticamiem pierādījumiem par aizdošanu un iemaksu pieteicējas kasē vai norēķinu kontā neapliecina aizdevuma faktu. Tā kā nav pierādīts pieteicējas amatpersonas 2013. gada aizdevums pieteicējai, nav pamata pieteicējas amatpersonai izmaksātās strīdus naudas summas uzskatīt par aizdevuma atdošanu, kas nebūtu apliekams ar IIN.

[8] Saskaņā ar Grāmatvedības likuma 8. panta otro daļu ierakstus grāmatvedības reģistros izdara savlaicīgi, nodrošinot, ka tie ir pilnīgi, precīzi un sistemātiski sakārtoti. Nav pieļaujami ieraksti, kuru saturs atšķiras no attaisnojuma dokumenta.

Tematiskajā pārbaudē dienests secinājis, ka grāmatvedības reģistros sniegtā informācija cita starpā nav savlaicīga, saprotama un pilnīga.

Tiesas sēdē pieteicējas grāmatvede apstiprināja, ka ieraksti grāmatvedības reģistros netiek izdarīti savlaicīgi, bet jau pēc darījuma. Lai arī pieteicējas amatpersona norādīja, ka dažreiz pats dokumentus grāmatvedei iesniedz novēloti, tiesa neuzskata, ka tas būtu attaisnojami. Dienests ir konstatējis ļoti daudz nepilnību grāmatvedības reģistros, ko grāmatvede nav spējusi izskaidrot, tomēr dienests nav apšaubījis pieteicējas amatpersonas aizdevumu pieteicējai 2020. un 2021. gadā, kad nauda ieskaitīta kontā, līdz ar to šos aizdevumus tiesa tuvāk nevērtēs.

Saskaņā ar Grāmatvedības likuma 6. panta otro daļu grāmatvedību kārto tā, lai grāmatvedības jautājumos kompetenta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma saistībām, mantu un finansiālo stāvokli noteiktā datumā, saimnieciskās darbības rezultātiem un naudas plūsmu noteiktā laikposmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei.

Konkrētajā gadījumā patiess un skaidrs priekšstats par pieteicējas saistībām pret pieteicējas amatpersonu nav gūstams. Turklāt bez ievērības nav atstājams arī pašas pieteicējas grāmatvedes nespēja visas nesakritības izskaidrot (*lietas 2. sējuma 5. lapa*). Nav arī saprotams pieteicējas grāmatvedes tiesas sēdē norādītais, ka par 2020. gadu pieteicējas amatpersonai izmaksātā summa ir avansa norēķini par iegādātajām automašīnām, jo tieši atbilstoši pašas pieteicējas un pieteicējas grāmatvedes skaidrojumam dienestam (*piemēram, lietas 2. sējuma 6. lapa*) secināms, ka pieteicējas amatpersonas 2013. gada aizdevuma atmaksa sākta ar 2019. gadu. Līdz ar to arī strīdus summu izmaksa ir vērtēta kopsakarā ar pieteicējas amatpersonas it kā veikto aizdevumu, kas nav pierādīts.

Turklāt ņemams vērā, ka dienests Lēmumā ir vērsis pieteicējas uzmanību uz ļoti daudzām nesakritībām un norādījis, kāpēc no pieteicējas grāmatvedības datiem nav gūstams patiess un skaidrs priekšstats, kā arī nav iespējams izsekot darījumu norisei, kas, iespējams, lielā mērā ir saistīts tieši ar to, ka grāmatvedības reģistri netiek pildīti savlaicīgi, taču uzrēķins ir veikts tikai un vienīgi par pieteicējas amatpersonai izmaksātajiem līdzekļiem, kas nav atzīstami par aizdevuma atmaksu. Tomēr tas nenozīmē, ka pieteicējai turpmāk nebūtu jāņem vērā dienesta norādītais un jāpārskata savi grāmatvedības kārtošanas principi.

Tāpat tiesa nevar piekrist pieteicējas norādītajam, ka darījumos ar automašīnām Vācijā ņemts vērā Vācijas normatīvais regulējums, jo, kā noskaidrojās tiesas sēdē, pieteicēja nemaz nepārzina, kāds šis regulējums ir. Ir tikai loģiski, ka pieteicēja iegrāmato to darījuma partneri, no kā reāli automašīna ir iegādāta un kam par to ir maksāts, lai darījums būtu izsekojams.

[9] Ņemot vērā šajā spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks administratīvai akts un nav pamata tā atcelšanai. Dienests pamatoti papildus aprēķinājis VSAOI un IIN tikai par 2020. un 2021. gadu, jo par 2019. gadu uzrēķina veikšana nav iespējama noilguma dēļ.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt SIA „LUKS TALSI" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora /datums/lēmuma Nr. /numurs/ „Par SIA „LUKS TALSI" sūdzības izskatīšanu" atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2023. gada 22. decembrī.

Tiesnese K. Brokane